

ΤΑ ΝΕΑ ΦΡΕΝΟΚΟΜΕΙΑ.

ΚΑΙ ἄλλο ἄρθρον κατεχωρήσαμεν εἰς τὴν Ἀποθήκην περὶ τῶν Νέων Φρενοκομείων· ἄλλ' ἡ ὑπόθεσις αὕτη εἶναι τόσον σπουδαία, ἢ παρ' ἡμῖν μεταχείρισις τῶν φρενοβλαβῶν τόσον ἐλεεινὴ, τόσον βλαβερά, τόσον ἀπάνθρωπος, ὥστε μᾶς φαίνεται ἀναγκαϊότατον νὰ διευθύνωμεν καὶ πάλιν τὴν προσοχὴν τοῦ δημοσίου εἰς τὸν τρόπον, καθ' ὃν περιποιῶνται νῦν τοὺς μανιακοὺς τὰ πεφωτισμένα ἔθνη. Ὡς παράδειγμα λαμβάνομεν τὸ ἐν Χάνουελλ (τῆς Ἀγγλίας) Φρενοκομεῖον τῶν Πενήτων.

Ὡς ὑποθέσωμεν ὅτι φρενοβλαβὴς τις ἤδη μέλλει νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ Χάνουελλ· προσέρχεται εἰς αὐτὸ πεφοβισμένος, διότι οἱ μανιακοὶ τρέμουν τὸν περιορισμὸν, ὡς καὶ ὁ λοιπὸς κόσμος. Ἀλλὰ βλέπει εὐρύχωρον οἶκον, ἱλαρὰν ἔχοντα πρόσοψιν, ἰστάμενον ἐπὶ τῆς κατωφερείας ὑψώματός τινος ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἰδίων αὐτοῦ τερπνῶν ἀροκηπίων. Διαβαίνων ταῦτα, βλέπει διαφόρους ὁμοιοπαθεῖς καταγινομένους εἰς τὸ σκάπτειν ἢ σκαλίζειν τὸ χῶμα, φαλιδίζειν τὰ φυτὰ, κλπ. Ἐμβαίνει, τέλος, εἰς τὴν οἰκοδομήν· ὁ δὲ προεστὼς ἐρωτᾷ καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς φίλους του περὶ τῆς ἀσθενείας, τῆς διαγωγῆς, τῶν ἐπιβρεπειῶν του, κλπ., ὥστε νὰ θέσῃ αὐτὸν εἰς τὸ τμήμα, ὅπου εὐρίσκονται οἱ μ' αὐτὸν ὁμοιότεροι. Γυμνοῦται ἐπομένως, καθαρίζεται ἐντελῶς, καὶ ἐνδύεται τὰ ἀναπαυτικὰ φορέματα τοῦ φρενοκομείου. Ἐξετάζεται μετὰ ταῦτα ὑπὸ τοῦ χειρουργοῦ, καὶ, ἂν ἡ χρεια τὸ καλῇ, ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ, μὲ σκοπὸν θεραπευτικῆς περιποιήσεως. Ἐάν μὲν τὸ πάθος αὐτοῦ ἦναι ὀλίγου καιροῦ, ἢ ἴσως ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἐνεργεῖται μετ' οὐ πολὺ, καὶ σχεδὸν μετὰ βεβαιότητος· (ἐξ 100 τοιούτων, παραδείγματος χάριν, 90 θεραπεύονται εἰς τὸ Χάνουελλ)· ἄλλ' ἐάν τὸ πάθος ἦναι πολυχρόνιον, τοιαύτη θέλει εἶσθαι καὶ ἡ ἴασις. Προσκαλεῖται ἐπομένως ὁ πάσχων νὰ δοθῇ εἰς ἔργον τι, καὶ νὰ γένη κατὰ πάντα μέλος τῆς οἰκογενείας. Δεικνύουσιν εἰς αὐτὸν τοὺς κτίστας, λεπτουργοὺς, κασιτερουργοὺς, σιδηρουργοὺς, ὑποδηματοποιοὺς, ῥάπτας, σχοινοπλόκους, καδοποιοὺς, κλπ., ἅπαντας ἐνησχολημένους εἰς τὰ ἐργαστήριά των. Ἄν δὲν δύναται νὰ βοηθήσῃ εἰς τινα τούτων, ἔχουσι τοὺς κήπους καὶ τοὺς ἀγρούς, ὅπου βεβαίως ἐμπορεῖ νὰ χρησιμεύσῃ. Ἀλλ' ἴσως εἶναι ὀκνηρὸς ἢ διεστραμμένος, καὶ δὲν θέλει νὰ ἐργάζεται· ἔστω, τὰ τοιαῦτα εἶναι ἀναπόφευκτα· καὶ πρέπει ἐλευθέρως νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὁ Δόκτωρ Ἑλλίς, πρῶτον διευθυντὴς τοῦ ἐν Χάνουελλ καταστήματος, ἠναγκάζετο ἐνίοτε νὰ προστρέχῃ εἰς τὸ ἔσχατον μέτρον—τὸ τῆς βίας, φαντάζεται ἴσως ὁ ἀναγνώ-

στης; οὐχί, οὐχί,—ἀλλ' εἰς τὸ τῆς δωροδοκίας, εἰς μικρὸν τι φιλοδώρημα, ὡς ὀλίγον καπνὸν, ζύθον, τέϊ, ἢ ἄλλο τι πολυπόθητον, καὶ τοῦτο ταχέως μετέβαλλε τὴν ἀπόφασιν τοῦ φρενοβλαβοῦς. Οὕτω δὲ δυνάμεθα ἐν παρόδῳ νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἀπὸ 612, οἵτινες πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἦσαν περιορισμένοι εἰς τὸ Χάνουελλ, 452 ἐνησχολοῦντο καθ' ἡμέραν· οἱ δὲ λοιποὶ ἦσαν κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος ἀνίσχυροι, ἢ ἀνίκανοι πρὸς οἰανδήποτε ἐργασίαν. Ὁ πάσχων βλέπει ἑαυτὸν εἰς νέαν καὶ ἀλλόκοτον θέσιν· ἄλλ' αἱ φιλάνθρωποι περιποιήσεις τῶν ἐπιστατῶν ἀφαιροῦσι πᾶσαν δυσἀρέσκεϊαν. Τὰ δωμάτια, ὅπου κοιμᾶται, τρώγει, ἢ ἐργάζεται, εἶναι φωτεινά, ἀερώδη, θερμά, καὶ ἀναπαυτικά· βλέπει τὸν χειρουργὸν καὶ ἱατρὸν τοῦ καταστήματος περιερχομένους καθ' ἐκάστην, καὶ ἐρευνῶντας περὶ τῆς ὑγείας καὶ ἀναπαύσεως ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν συντρόφων του· ἂν ἐργάζεται εἰς τὸ ὑπαιθρον, φέρεται πρὸς αὐτὸν ποτήριον ζύθου μετὰ τοῦ προγεύματος καὶ τοῦ γεύματος, καὶ ἄλλο πάλιν μετὰ τοῦ γεύματος καὶ τοῦ δείπνου· πάντοτε λαλοῦσι πρὸς αὐτὸν φιλοφρόνως· καὶ ποτὲ οὐδ' ἐξ ἀπροσεξίας, πολὺ δὲ ἤττον ἐκ προμελέτης, δὲν προσκρούουσιν εἰς τὰ αἰσθητά του· εἰς τὰς ὥρας τῆς ἀνέσεως παίζει τὸ ζατρίκιον, ἢ τοὺς πεσσούς, κλπ., κλπ., ἢ καταφεύγει εἰς τὴν βιβλιοθήκην, ὅπου εὐρίσκει περιοδικὰ συγγράμματα, βίους, ὁδοιπορικὰ, καὶ ἱστορίας ἀξιολόγους· λαμβάνει πρὸς τούτοις τὴν εὐχαρίστησιν ν' ἀκούῃ ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος μουσικὴν τινα συμφωνίαν, βοηθουμένην ὑπὸ ἐξαιρέτου ὁργάνου· ἀκόμη δὲ καὶ τὴν Κυριακὴν, καθ' ἣν ἡμέραν οἱ πάσχοντες εἶναι ἤττον εὐχαριστημένοι καὶ μᾶλλον δυσάγωγοι, διὰ τὴν ἔλλειψιν τῆς συνήθους ἐνασχολήσεως, γίνεται μετὰ τὴν μεσημβρίαν ἡ φαλτικὴ λεγομένη συνέλευσις, ὅπου ἅπαντες οἱ τοῦ φρενοκομείου μαθάνουν, ἢ τοῦλάχιστον προσπαθοῦν νὰ μάθωσι, τοὺς ὕμνους καὶ ψαλμοὺς, οἵτινες μέλλουν νὰ ψαλθῶσιν εἰς τὸν ἑσπερινόν· καὶ τελευταῖον, εἶναι καὶ ὁ ἑσπερινὸς αὐτός, καὶ ἄλλαι θρησκευτικαὶ ἀκολουθίαι, μεγάλην παραμυθίαν εἰς τοὺς φρενοβλαβεῖς παρέχουσαι· «αἱ παράφρονες,» λέγει ὁ Δόκτωρ Ἑλλίς, «ποθοῦσι τόσον νὰ συγχάζωσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καλῶς ἐνδεδυμένοι, ὅσον αἱ σώφρονες ὁπόταν θέλωσι νὰ ἐπιδείξωσι νέον τινὰ καλλωπισμὸν· τὸ δὲ μᾶλλον ἀξιοσημείωτον, ἴστανται συνήθως μὲ εὐταξίαν καὶ εὐλάβειαν.»

Ἀλλ' ἐάν ὁ πάσχων δεικνύῃ ἀγρίαν, βιαίαν διάθεσιν, δὲν προστρέχουσι τότε εἰς τὸν παλαιὸν τρόπον τῆς φυλακώσεως, τοῦ σκότους, καὶ τῶν ἀλύσεων; Ὡς ἀποκριθῇ ἡ σοφὴ Ἀγγλίς, κυρία Μαρ-

τινῶν, ἥτις ἐπεσκέφθη τὸ Χάνουελλ ἐν ἔτει 1834. Λέγει ὅτι ἐκ 566 πασχόντων, οἵτινες ἦσαν τότε ἐν τῷ φρενοκομείῳ, μόνον 10 ἦσαν κεχαλινωμένοι· ἡ δὲ χαλινώσις αὐτῶν ἦτον ἀπλῶς ὁ περιορισμὸς τῶν βραχιόνων των ἐνῷ περιεπάτουں μεταξύ τῶν ἄλλων πασχόντων. Ἀλλ' ἄραγε δὲν ὑπάρχουν ἄλλοι τρόποι χαλινώσεως; μάλιστα, φιανθρωπότατοι ὅμως· «Ὡ, ὦ, ἐκβάλετέ με, ἐκβάλετέ με εἰς τὸ γεῦμα,» ἐθρηολόγησε μία ἐν τῷ θαλάμῳ αὐτῆς, ἥτις εἶχε σταλθῇ ἐκεῖσε, διότι δὲν ἦτον «ἀρκετὰ καλά» τὸ πρῶτ, ὥστε νὰ παρειαρῖσκηται εἰς τὰς συναναστροφάς. Ὁ τοῦ γεύματος προσκλητήριος κώδων εἶχε διεγείρειν ἐν αὐτῇ ἐπιθυμίαν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὰς συντροφούς της. «Ἐκβάλετέ με, καὶ θέλω εἶσθαι ἡσυχὸς καὶ πράξι.» «Τὸ ὑπόσχεσαι;» ἦτον ἡ μόνη ἐρώτησις ὅτε ἠνεώχθησαν αἱ θύραι της. Ἐν μιᾷ στιγμῇ διεσκέδασε τὰ δάκρυά της, καθημέρωσε τὸ πρόσωπον, καὶ ἐβάδισεν εἰς τὸ ἐστιατόριον ὡς ἐπιτετιμημένον τέκνον. — Ὁ μανιακὸς σπανίως παραβαίνει τὸν λόγον του. — Ἀφοῦ δ' ἐπὶ τέλους ἀναλάβῃ ὁ πάσχων τὴν ποθουμένην ὑγείαν του, ἐξέρχεται τοῦ φρενοκομείου, ἐφωδιασμένος μὲ μικρὰν ἀργυρίου ποσότητα, ἥτις νὰ χρησιμεύσῃ εἰς αὐτόν, ἕως νὰ εὕρῃ ἐνατχόλησιν, καὶ ν' ἀποκατασταθῇ ἐκ νέου εἰς τὴν προτέραν θέσιν του.

«Ἰσως ἐρωτηθῶμεν,» λέγει τις πρὸ μικροῦ ἀνῆκων εἰς τὸ κατὰστημα τοῦτο, «τίνι τρόπῳ ἐμποδίζετε τὰς παρεκτροπὰς τῶν μανιακῶν; Τίνι τρόπῳ προφυλάττεσθε ἀπὸ ἀτυχήματα; Τίνι τρόπῳ ἐξασφαλίζετε τοὺς θεράποντας; Ἐν ἐνὶ λόγῳ, εἰς τόπον τῆς βίας τί μεταχειρίζεσθε; Τὴν ἀπόκρισιν ἐμποροῦμεν νὰ συγκεφαλαιώσωμεν εἰς ὀλίγας λέξεις, ὁπλ. — μεταχειριζόμεθα τακτοποίησιν, ἀγρυπνον καὶ ἀδιάλειπτον περιποίησιν τῶν ἀσθενῶν, εὐμένειαν, ἐνασχόλησιν, καὶ φροντίδα τῆς ὑγείας, καθαριότητος καὶ ἀναπαύσεώς των, καὶ τὴν παντελῆ ἀπουσίαν πάσης ἄλλης ἐνασχολήσεως τῶν θεραπόντων.»

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς νέας μεθόδου· ὁ δ' ἀρχαῖος τρόπος τοῦ μεταχειρίζεσθαι τοὺς φρενοβλαβεῖς (ὅστις κατὰ δυστυχίαν εἶναι ὁ μόνος γνωστὸς παρ' ἡμῖν), εἰς τί συνίσταται; εἰς σκότος, ἀλύσει, καὶ μάλιστα, ψύχος, γυμνότης, καὶ ἀκαθαρίαν, περιφρόνησιν, ἀμέλειαν, παντελῆ μοναξίαν, ἢ ἐτι ἐπιβλαβεστέραν κοινωνίαν, καὶ ὅλα ἐν γένει τελειόνοντα εἰς βαθυτέραν, καὶ μᾶλλον ἐστερεωμένην, καὶ φοβερωτέραν φάσιν τῆς νόσου, ἐὰν ἐν τῷ μεταξύ πρόωρος θάνατος δὲν ἀφαρπάσῃ τοὺς ταλαιπώρους.

Ἰδε καὶ Ἀποθ. Τόμ. ε', Σελ. 8—10.

ΠΕΡΙ ΕΥΝΟΥΧΙΣΜΟΥ.

ΑΠὸ τὴν Ἀσίαν ἤρχισεν ὁ εὐνουχισμὸς· οἱ ταλαίπωροι Αἰθίοπες αἰχμαλωτιζόμενοι εἰς πόλεμον εὐνουχίζοντο, καὶ ἐτάσσοντο εἰς τοὺς οἴκους τῶν Ἀσιανῶν δεσποτῶν, ἀξιοματικῶν, καὶ ἀπλῶς τῶν ὅσοι ἦσαν ἱκανοὶ νὰ τρέφωσι πολλὰς γυναῖκας ἢ παλλακίδας, τῶν ὁποίων τὴν φυλακὴν ἐμπιστεύοντο εἰς εὐνούχους. Πολλάκις ὁ πόλεμος δὲν εἶχεν ἄλλην αἰτίαν πρὸς τὴν κατάκτησιν εἰρηνικῶν μικρῶν ἐθνῶν, ὡς ἦσαν μάλιστα οἱ Τρωγλοῦται. Ἡ εἰς τοὺς ἐκστρατεία ὁμοίαιε τὴν εἰς τὰ ἀγρία θηρία κυνηγεσίαν. Μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν τοὺς εὐνουχίζον καὶ τοὺς ἐπωλοῦσαν, ὡς καὶ πᾶσαν ἄλλην πραγματείαν. Εἰς τὴν συνήθειαν ταύτην ἀποβλέπει ὁ προφήτης Ἡσαίας (λθ'. 7.) ὅτε προλέγει εἰς τὸν βασιλέα Ἐζεκίαν ὅσα κακὰ ἐμελλε νὰ πάθῃ ἀπὸ τοὺς Βαβυλωνίους. «Καὶ ἀπὸ τῶν τέκνων σου ὧν γεννήσεις λήφονται, καὶ ποιήσουσι σπάδοντας ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως τῶν Βαβυλωνίων.» Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἐζεκίας καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ βασιλεῖς τῶν Ἰουδαίων ἔτρεφον εὐνούχους, μαθόντες ἀπὸ τοὺς Ἑθνικοὺς δεσπότης, ὡς ἐδιδάχθησαν καὶ ἄλλα πολλὰ ὀλέθρια μαθήματα ἀπὸ τοὺς αὐτοὺς. Αἱ ἑπτάκόσαι γυναῖκες ἀρχουσai, καὶ παρὰ ταύτας τριακόσαι παλλακαὶ τοῦ Σολομῶντος (Βασιλ. Γ', ια', 3.) ἐχρειάζοντο ἀναλόγως καὶ πολλοὺς εὐνούχους. Ἀπὸ τούτους πολλοὶ ἐπρόβαινον εἰς τόσῃν δυνάμειν καὶ δόξαν, ὥστε νὰ κυβερνῶσι τὰ ἐντὸς τοῦ δεσποτικοῦ παλατίου, καὶ νὰ δείχνωσι καὶ εἰς τὰ ἔξω τὴν ἐξουσίαν των, ὡς γίνεται ἐτι σήμερον εἰς τὰς Ἀσιανὰς αὐλάς. Τοιοῦτος εἶναι εἰς τοῦ Σουλτάνου τὴν αὐλὴν ὁ Ἀρχιευνούχος, ὁ Τουρκιστὶ λεγόμενος Κιςλαραγᾶς, ὁποῖος ἦτον εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Φαραῶ ὁ Πετεφρῆς.

Ἀφοῦ ἡ Ῥώμη, ἀπολέσασα τὴν ἐλευθερίαν της, ὑπεζυγώθη εἰς δεσπότης αὐτοκράτορας, δὲν ἤργησε νὰ τοὺς ἰδῇ καὶ περικυκλωμένους ἀπὸ εὐνούχους. Οἱ διαδεχόμενοι τοὺς Ῥωμαίους Γραικορωμαῖοι αὐτοκράτορες, μολοντί Χριστιανοὶ, ἤγουν πρεσβευταὶ θρησκείας ἀποστρεφόμενης τοιαῦτα ἀσεβήματα, δὲν ἔπαυσαν ὅμως νὰ τρέφωσι εὐνούχους, καὶ νὰ δεσπόζονται πολλάκις ἀπ' αὐτοὺς.

Οἱ εὐνούχοι καὶ παλαιά, ὡς καὶ σήμερον, ἐχρησίμευον ἀκόμη νὰ τέρπωσι τοὺς δεσπότης των τραγωδοῦντες μὲ τὴν κωνὴν των· διότι ὁ εὐνουχισμὸς, παρὰ τὰς πολλὰς ἄλλας σωματικὰς μεταβολὰς, μεταβάλλει καὶ τὴν φωνὴν των εἰς τὸ γυναικεῖον. Διὰ τοῦτο τὸ νόημα Ἀοιδὸς ἐγίνε συνώνυμος τοῦ Εὐνούχου. Μάρτυς ὁ Ἡσύχιος· «Ἀοιδοὶ . . εὐνούχοι.» καὶ «Ἀοιδός, ψδός, κιθαρωδός, καὶ ὁ εὐνούχος, σπάδων» ὡς καὶ εἰς τοὺς Ἰταλοὺς τὸ Musico συνωνυμῆ σχεδὸν μὲ τὸ Castrato. Οἱ Ἰταλοὶ μόνον ἀπὸ τὰ σημερινὰ πολιτι-